

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת שמחה רוטמן
ניסים ואטורי

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – שר נוסף במשרד)

1. תיקון סעיף 5 בחוק-יסוד: הממשלה¹ (להלן – חוק היסוד), בסעיף 5(ג), אחרי "שר בלי תיק" יבוא "או שר נוסף במשרד כמפורט בסעיף 5א".
2. אחרי סעיף 5 לחוק היסוד יבוא :
"שר נוסף במשרד 5א. במשרד שממונה עליו שר יכול שיתמנה שר נוסף, שיהיה אחראי, בכפוף לשר שממונה על המשרד, לתחומים מסויימים בתחומי פעילות המשרד".
3. תיקון סעיף 13 (ד) לחוק היסוד, אחרי "התפקידים" יבוא "או תחומי הפעילות".
4. תיקון סעיף 15 לחוק היסוד, אחרי "ועל תפקידו" יבוא "או על התחומים שנמסרו לאחריותו".
5. תיקון סעיף 43(ו) לחוק היסוד, אחרי "ועל תפקידו" יבוא "או על התחומים שנמסרו לאחריותו".

¹ ס"ח התשס"א, עמ' 158 ; התש"ף, עמ' 72.

דברי הסבר

חוק-יסוד: הממשלה בנוסחו הנוכחי קובע כי ממשלה תהיה מורכבת מראש ממשלה ומשרים אחרים. עוד קובע חוק היסוד כי שר יהיה ממונה על משרד, אולם יכול שיהיה שר בלי תיק, כלומר שר שאינו ממונה על משרד. כמו כן קיימת בחוק היסוד אפשרות למנות במשרד סגן שר, אולם סגן השר פועל, בהתאם להוראות חוק היסוד "בכנסת ובמשרד שנתמנה לו, בשם השר שמינה אותו ובמסגרת העניינים שמסר לו". הוא אינו נושא באחריות של שר ואינו ממונה על תחומי פעולה.

בתקופת כהונת הכנסת העשרים ושלוש, נקבעה במסגרת הוראת שעה הוראה המאפשרת כי בממשלת חילופים ימונה שר נוסף במשרד, שאליו ניתן היה להעביר תחומי פעולה. בהתאם לאותה הוראה שפקעה השר הנוסף במשרד הוגדר אמנם כפועל בכפוף לשר הממונה, אולם החזיק ביכולת פעולה עצמאית (ראו סעיף 5(3) לחוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8 והוראת שעה) (ס"ח התש"ף, עמ' 37)). כמו כן, הצעת חוק שכללה הסדר דומה הונחה גם על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי הממשלה (הצעות חוק הממשלה – 1422).

במסגרת ההסכמים הקואליציוניים להקמת ממשלה בכנסת העשרים וחמש הוסכם כי הסדר דומה להסדר שבהוראת השעה האמורה, שפקעה בינתיים, יחוקק כהוראת קבע בחוק היסוד ולא יוגבל לממשלת חילופים בלבד, וזאת כדי לאפשר מינוי של שר נוסף במשרד גם בממשלה העתידה לקום.

קביעת הוראות אלו בחוק יסוד נדרשת גם לאור הוראת סעיף 2(ב) לחוק-יסוד: הצבא, הקובעת כי "השר הממונה מטעם הממשלה על הצבא הוא שר הבטחון", וכדי למסור תחומי פעילות אשר נוגעים לעבודת הצבא לשר נוסף במשרד הביטחון הפועל בכפוף לשר הביטחון, ולקיים בכך את הוראות חוק-יסוד: הצבא.

במסגרת קביעת ההסדר כהסדר קבע, מוצע להוסיף לסעיף 5 לחוק היסוד, המונה את התפקידים השונים בממשלה, גם את האפשרות לכהונתו של שר נוסף במשרד, וכן מוצע לפרט בסעיף 5 לחוק היסוד באשר להיקף אחריותו של שר זה וכפיפותו לשר הממונה על המשרד.

נוכח הכללתו של השר הנוסף כאחד מהתפקידים בממשלה, ניתן לכלול אותו במסגרת ההודעה על הרכבת הממשלה שבסעיף 13(ד) לחוק היסוד, ובמסגרת הצגת חלוקת התפקידים בין השרים ניתן להציג גם את תחומי הפעילות המוקצים לו.

כמו כן, בהחלטה על צירוף שר נוסף לממשלה המובאת לכנסת על פי סעיף 15 או 43(ו) לחוק היסוד, ניתן לצרף שר נוסף במשרד ולהודיע על תחומי פעילות המוקצים לו.